

نام نام خانوادگی:

منابع آب و خاک

خلاصه درس ۱۱ (صند و قیة آموزش)

نام دبیر: **ایوب الحسنی** تاریخ: **۳۱/۱۰/۱۳۹۸**

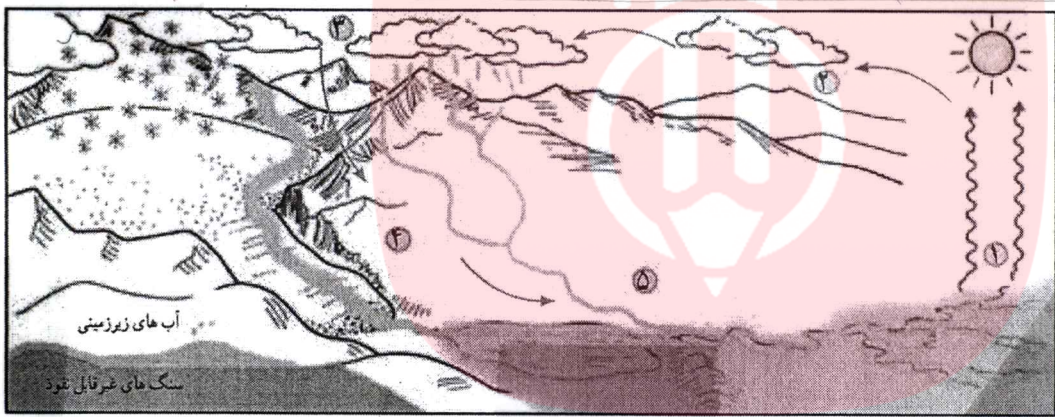
مطالعات اجتماعی پایه هفتم نام دبیرستان:

- انسان ها، از منابع گوناگونی که در یک ناحیه وجود دارد، برای تأمین غذا، پوشاک، وسایل زندگی، یخت و بیزه، رفت و آمد و تأمین نیازهای دیگر خود، استفاده می کنند.
- وقتی که جمعیت یک ناحیه زیاد می شود - **مصرف منابع بیشتر می شود.**
- برای جلوگیری از کاهش یا به خطر افتادن منابع - **باید راه های استفاده درست از منابع را یاد بگیریم.**

آب مورد نیاز انسان از طرق مختلف تأمین می شود که عبارتند از:

① **آب های سطحی (رودها) ② آب های زیرزمینی (چاه، چشمه، قنات) می باشد.**

- **نقش آب در زندگی موجودات زنده** - آب یک منبع حیاتی و یک نعمت الهی است و همه موجودات زنده به آب نیاز دارند.

نشل رو بیرو - چرخه آب در طبیعت را نشان

میل هل: در اثر تابش - مورشیک بر سطح دریا آبها دریا به بخار تبدیل می شود و ابرها تشکیل می شوند

و این ابرها تبدیل به باران شده و آب باران در روی زمین دو قسم می شود، قسمتی در داخل زمین فرو می رود که آب های زیرزمینی را تشکیل می دهد و قسمتی هم روی زمین جاری می شود که از راه های مختلف وارد دریاهای گردد.

کشور ایران دارای منابع آب **محدود** است. علت اینکه کشور ایران با کمبود آب مواجه است - **زیرا مقدار بارش باران سالانه**

ایران کم است. ② ایران در منطقه خشک و کم آب قرار دارد. یکی از منابع مهم تأمین آب شهرتشینان و روستائیان رودها هستند.

- بیشتر رودهای دائمی و پیر آب ایران از کوه های - **البرز و زاگرس** سرچشمه می گیرند. - **علت اینکه رودهای ایران قابل کشتی رانی نیست** - زیرا رودهای پیر آب ایران از شیب های تند کوهستانی جاری می شوند، قابل کشتی رانی نیستند.

- فقط در بخشی از رود **کارون** می توان کشتی رانی کرد.

- **تعریف حوضه آبریز** - جایی که رودها بدان می ریزند حوضه آبریز گویند.

- ① حوضه آبریز دریای خزر
- ② حوضه آبریز فلیج فارس و دریای عمان
- ③ حوضه آبریز داخلی

موضه آبریزند دریای خزر ← رودهای پیرآبی

که اغلب، از کوه‌های البرز و ارتفاعات شمالی

کشور سرچشمه می‌گیرند و به دریای خزر می‌ریزند.

موضه آبریزند خلیج فارس و دریای عمان ← رودهای

که از کوه‌های زاگرس یا کوه‌های پیرالنده

دافلی سرچشمه می‌گیرند و به خلیج فارس و دریای

عمان می‌ریزند.

موضه آبریزند دافلی ← رودهایی که به دریای

و باتلاق‌ها دافلی یا زمین‌ها اطراف خود نفوذ

می‌کنند و معمولاً **موقت** یا **فصلی** هستند.

کشور ایران با این که از شمال رجنوب به دریاهای بزرگی راه دارد با مشکل کمبود آب مواجه

است زیرا ← این آب‌ها قابل استفاده نیستند و این آب‌ها دارای املاح و نمک زیادی هستند.

در کشور ایران مصرف سرانه آب **بیش از حد مجاز** است.

میزان مجاز مصرف آب برای یک فرد، در شبانه روز **۱۵۰ لیتر** تعیین شده است.

در ایران به طور متوسط مصرف در شبانه روز **۲۵۰ تا ۳۰۰ لیتر** است.

هر لیتر آب تقریباً معادل **چهار لیوان** آب است.

از نمودار، روبرو نتیجه می‌گیریم: ←

میزان مجاز مصرف آب برای یک فرد در شبانه روز **۱۵۰ لیتر** تعیین شده

است، اما در ایران متوسط مصرف آب در یک شبانه روز **۲۵۰ تا ۳۰۰ لیتر** است.

اگر زمان دوش گرفتن **علی‌الحد** در حمام **۱۰ دقیقه** طول بکشد می‌توانیم،

محاسبه کنیم در این مدت چند لیوان آب مصرف شده:

$$۱۰ \times ۲۰ = ۲۰۰ \text{ لیتر} \quad ۲۰۰ \times ۴ = ۸۰۰ \text{ لیوان}$$

متوسط مصرف آب در هر دقیقه **۲۰ لیتر** می‌باشد.

هر لیتر معادل **۴ لیوان** آب می‌باشد.

میزان مصرف آب در طی زمان **افزایش** یافته است.

با تغییر شیوه‌های زندگی مصرف آب روز به روز **بیشتر** شده است.

وجود برخی از جاه‌های آب غیر مجاز در نقاطی از شهر و اطراف آن و برخی از روستاها ← باعث آسیدیلن زمین و منابع آبی می‌شود.

راه‌های درست مصرف کردن آب عبارتند:

- ۱- در موقع حمام کردن یا مسواک زدن، شیر آب را باز نگذاریم
- ۲- شیرهای آب را همیشه باز نماند و تعمیر کنیم تا چکه نکند. (در صورت چکه کردن و اشران را تعویض کنیم)

۳- زیاله راد، رودها و آب های جاری نریزیم.

- در هنگام دوش گرفتن به طور متوسط هر دقیقه ۱ لیتر آب مصرف می شود.

- از نظر دین اسلام آلوده کردن آب ها گناه است.

- از مواد شوینده که ترکیبات شیمیایی دارند باید کمتر استفاده کنیم ← چون: این مواد آب ها

زیرزمینی را آلوده می کنند.

- مواردی را که می توانیم از آلوده شدن آب جلوگیری کنیم عبارتند از:

۱- زیاله ها، رودها و آب های جاری نریزیم.

۲- از مواد شوینده که ترکیبات شیمیایی دارند، کمتر استفاده کنیم.

- اهمیت خاک در زندگی موجودات زنده:

منبع اصلی تمام مواد غذایی از طریق خاک تامین می شود و در واقع تمام مواد غذایی انسان به خاک بستگی دارد و انسان از خاک برای تامین غذا، ساختن ظروف، ساختن وسایل زندگی، ساختن چاه ها، ساختن خانه ها، استفاده می کند.

- چگونگی تشکیل خاک:

خاک، لایه نازکی از پوسته زمین است که از خرد شدن سنگ پدید آمده و در طی زمان طولانی با توجه به عواملی مانند سنگ ها، آب، دمای هوا، و موجودات زنده یک منطقه تشکیل می شود.

- هر نوع خاک مواد معدنی خاصی دارد که انواع مختلف خاک ها را تشکیل می دهد.

- انواع خاکهایی که در ایران وجود دارد عبارتند از:

۱- خاک های حاصلخیز ← که در جلگه ها و اطراف رودها و پیرامون کوه پایه خاک ها حاصلخیزی وجود دارد که مواد آلی و معدنی مناسب دارند.

۲- خاک های نمکی و آهکی ← این نوع در مناطق مرکزی، شرقی یا جنوبی کشور به علت وجود نمک یا آهک در خاک دیده میشود، این نوع خاک برای کشاورزی مناسب نیست در مناطق مرکزی، شرقی، جنوبی به علت خشکی هوا و کمبود بارندگی گیاه خاک یا هوموس خاک بسیار کم است.

- برای اینکه یک ساعتی مزرعه زراعی تشکیل شود صد هاسال وقت لازم است.

- در کشور ایران سازمان جنگل ها و مراتع و آبخیزداری حفاظت از خاک را بر عهده دارد.

- حفاظت از خاک فقط وظیفه سازمان جنگل ها و مراتع آبخیزداری نیست بلکه وظیفه همه ماست.

- مهمترین عواملی که باعث از بین رفتن خاک میشود عبارتند از:

۱- دفن زیاله ها در خاک ← ۲- قطع درختان و کندن بوته ها

۳- ایجاد ساختمان و چاه و کارخانه روی خاک های قابل کشت.

۴- استفاده نامناسب از کودهای قابل کشت.

۷

۵- مصرف بیش از حد مواد غذایی و کشت پی در پی یک محصول در زمین و استراحت ندادن به خاک

- قطع درختان و کندن بوته ها ← باعث می شود که خاک پراثر باد و باران به راحتی شسته شود.